

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi

KRR.410.002.03.2021

Pani
Małgorzata Król
Dyrektor Zespołu Szkół Nr 3
im. Cecylii Plater-Zyberkówny w Piasecznie
ul. Chyliczkowska 20
05-500 Piaseczno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/047 - Baza dydaktyczna szkół rolniczych w Polsce

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół Nr 3 im. Cecylii Plater-Zyberkówny w Piasecznie ul. Chyliczkowska 20, 05-500 Piaseczno
Kierownik jednostki kontrolowanej	Małgorzata Król, Dyrektor Zespołu Szkół Nr 3 im. Cecylii Plater-Zyberkówny w Piasecznie
Zakres przedmiotowy Kontroli	1. Zapewnienie przez szkoły odpowiedniej do potrzeb kadry i prawidłowej organizacji procesu kształcenia i przygotowania w zawodach rolniczych 2. Zapewnienie przez szkoły odpowiedniej infrastruktury do kształcenia i przygotowania w zawodach rolniczych
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających istotny wpływ na działalność objętą kontrolą
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Kontrolerzy	1. Grzegorz Brzostek, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KRR/7/2021 z dnia 11 maja 2021 r. 2. Joanna Rogulska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/8/2021 z dnia 11 maja 2021 r.

(akta kontroli str. 1-7)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Zespole Szkół Nr 3 w Piasecznie³ w latach 2018-2021 prowadzono kształcenie w zawodach: technik hodowca koni, technik weterynarii, technik ogrodnik oraz technik architektury krajobrazu.

W zakresie organizacji procesu kształcenia i przygotowania w zawodach rolniczych:

- zapewniono wykwalifikowaną kadrę nauczycielską odpowiednią do nauczania zawodowego, a realizowane przez nauczycieli kierunki kształcenia i doskonalenia były zgodne z kierunkami działania szkoły;
- stosowane programy nauczania zostały opracowane przez zespoły nauczycieli przedmiotów zawodowych i pozytywnie zaopiniowane przez radę pedagogiczną, a następnie dopuszczone do użytku szkolnego przez Dyrektora Zespołu;
- wymiar godzin koniecznych do osiągnięcia efektów kształcenia w poszczególnych zawodach przewidziany w szkolnych programach oraz planach nauczania odpowiadał wymiarowi godzin kształcenia zawodowego

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm. – dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: Zespół Szkół lub Zespół.

- określonymu w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół⁴;
- w szkolnych planach nauczania zostały ujęte wszystkie przedmioty kształcenia przewidziane w programach nauczania poszczególnych zawodów;
 - zorganizowano i właściwie realizowano zajęcia praktyczne w pracowniach do kształcenia zawodowego;
 - zorganizowano proces kształcenia w warunkach pandemii COVID-19, poprzez wydanie stosownych zarządzeń dotyczących m.in. wprowadzenia zasad zdalnego nauczania oraz procedur postępowania w czasie udzielania konsultacji uczniom, a także dotyczących nauczania z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

W zakresie infrastruktury odpowiedniej do kształcenia i przygotowania w zawodach rolniczych zapewniono:

- bezpieczne i higieniczne warunki nauki uczniom oraz ich pobytu w obiektach i na terenie Zespołu;
- niezbędne do kształcenia zawodowego pracownie, laboratoria oraz warsztaty szkolne;
- sprawne technicznie wyposażenie pracowni do kształcenia zawodowego;
- właściwe identyfikowanie potrzeb dotyczących wyposażenia niezbędnego do realizacji podstawy programowej oraz przyjętych programów i planów nauczania zawodowego.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- niepełnego wyposażenia pracowni niezbędnego do realizacji kształcenia w zawodach: technik ogrodnik, technik hodowca koni oraz technik weterynarii, określonego w załącznikach nr 19 i nr 24 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego⁵;
- nieuwzględnienia wszystkich nauczycieli Zespołu Szkół Nr 3 w harmonogramie uczestniczenia w szkoleniach branżowych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zapewnienie przez szkoły odpowiedniej do potrzeb kadry i prawidłowej organizacji procesu kształcenia i przygotowania w zawodach rolniczych

Opis stanu faktycznego

Zgodnie § 4 statutu, w skład Zespołu Szkół wchodzi: liceum ogólnokształcące, technikum, liceum dla dorosłych oraz szkoła branżowa I stopnia. Organem

⁴ Dz. U. poz. 639, ze zm. – dalej: rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania.

⁵ Dz. U. poz. 991, ze zm. – dalej: rozporządzenie w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach.

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

prowadzącym Zespół jest Powiat Piaseczyński, a organem sprawującym nadzór pedagogiczny – Mazowiecki Kurator Oświaty. Kontrolą objęto technikum.

W okresie objętym kontrolą w technikum prowadzono kształcenie zawodowe w zawodach⁷: technik hodowca koni, technik weterynarii, technik ogrodnik i technik architektury krajobrazu.

W technikum kształciło się⁸:

- w zawodzie technik hodowca koni – 69 uczniów w roku szkolnym 2018/2019, 117 uczniów w roku szkolnym 2019/2020 i 123 uczniów w roku szkolnym 2020/2021;
- w zawodzie technik weterynarii – 101 uczniów w roku szkolnym 2018/2019, 133 uczniów w roku szkolnym 2019/2020 i 138 uczniów w roku szkolnym 2020/2021;
- w zawodzie technik ogrodnik – 39 uczniów w roku szkolnym 2018/2019, 78 uczniów w roku szkolnym 2019/2020 i 98 uczniów w roku szkolnym 2020/2021;
- w zawodzie technik architektury krajobrazu – 66 uczniów w roku szkolnym 2018/2019, 109 uczniów w roku szkolnym 2019/2020 i 122 uczniów w roku szkolnym 2020/2021.

Liczba absolwentów w poszczególnych latach szkolnych wyniosła:

- w zawodzie technik hodowca koni – sześć osób w roku szkolnym 2018/2019 oraz 20 osób w roku szkolnym 2019/2020;
- w zawodzie technik weterynarii – 24 osoby w roku szkolnym 2018/2019 oraz 20 osób w roku szkolnym 2019/2020;
- w zawodzie technik ogrodnik – siedem osób w roku szkolnym 2018/2019 oraz osiem osób w roku szkolnym 2019/2020;
- w zawodzie technik architektury krajobrazu – 14 osób w roku szkolnym 2018/2019 oraz 12 osób w roku szkolnym 2019/2020.

(akta kontroli str. 14, 805-806)

W okresie objętym kontrolą kształcenie zawodowe w Zespole Szkół prowadziło:

- w roku szkolnym 2018/2019 – 18 nauczycieli⁹ (14,25 etatu), w tym sześciu dyplomowanych (4,61 etatu), jeden mianowany (1 etat), siedmiu kontraktowych (5,97 etatu), dwóch stażystów (1,19 etatu) i dwóch bez stopnia awansu (1,48 etatu);
- w roku szkolnym 2019/2020 – 20 nauczycieli¹⁰ (16,39 etatu), w tym pięciu dyplomowanych (3,66 etatu), czterech mianowanych (2,74 etatu), ośmiu

⁷ W okresie objętym kontrolą Zespół prowadził kształcenie zawodowe według podstawy programowej określonej w: rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 184, ze zm.), rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 860, ze zm.) i rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. poz. 991, ze zm.).

⁸ W przypadku lat szkolnych 2018/2019 i 2019/2020 według stanu na koniec roku szkolnego, a w przypadku roku szkolnego 2020/2021 – na dzień 25 maja 2021 r.

⁹ Dane zgodnie z bazą danych Systemu Informacji Oświatowej (SIO) na dzień 30 września 2018 r. Nie uwzględniono jednej osoby przebywającej na urlopie macierzyńskim.

¹⁰ Dane zgodnie z bazą danych SIO na dzień 30 września 2019 r. Nie uwzględniono jednej osoby, która nie prowadzi zajęć dydaktycznych (dyrektor szkoły).

kontraktowych (7,03 etatu), jeden stażysta (0,96 etatu) i dwóch bez stopnia awansu (2 etaty);

- w roku szkolnym 2020/2021 – 18 nauczycieli¹¹ (17,07 etatu), w tym czterech dyplomowanych (3,64 etatu), trzech mianowanych (2,79 etatu), siedmiu kontraktowych (6,64 etatu), dwóch stażystów (2 etaty) i dwóch bez stopnia awansu (2 etaty).

W zakresie prawidłowości powierzenia zajęć zbadano kwalifikacje nauczycieli¹² prowadzących kształcenie zawodowe w roku szkolnym 2019/2020 w zawodach:

- technik hodowca koni (nauczane przedmioty: chów i hodowla koni, szkolenie i użytkowanie koni, zajęcia praktyczne z zakresu produkcji zwierzęcej, nauki jazdy konnej, chowu i hodowli koni, szkolenia i użytkowania koni);
- technik weterynarii (nauczane przedmioty: chów hodowla i pielęgnacja zwierząt, chów zwierząt, rozród zwierząt, anatomia i fizjologia zwierząt, choroby zwierząt, diagnostyka chorób zwierząt, higiena produktów spożywczych pochodzenia zwierzęcego, zajęcia praktyczne z zakresu: chowu zwierząt, rozrodu zwierząt, anatomii i fizjologii zwierząt, higieny produktów spożywczych);
- technik ogrodnik (nauczane przedmioty: rośliny ozdobne, zajęcia praktyczne z zakresu roślin ozdobnych oraz produkcji roślin ozdobnych).

W wyniku badania¹³ stwierdzono, że wszyscy nauczyciele posiadali wymagane kwalifikacje do prowadzenia powierzonych im zajęć.

(akta kontroli str. 642-651, 653-654, 656, 659)

W latach szkolnych 2018/2019-2020/2021 w Zespole Szkół zatrudniono łącznie 13 nowych nauczycieli do nauczania przedmiotów zawodowych, w tym:

- siedmiu nauczycieli (3,93 etatu) w roku szkolnym 2018/2019 (jednego do kształcenia w zawodzie technik ogrodnik, czterech do kształcenia w zawodzie technik hodowca koni, jednego do kształcenia w zawodzie technik weterynarii oraz jednego do kształcenia w zawodzie technik hodowca koni oraz technik weterynarii);
- czterech nauczycieli (2,44 etatu) w roku szkolnym 2019/2020 (trzech do kształcenia w zawodzie technik ogrodnik oraz jednego do kształcenia w zawodzie technik weterynarii);
- dwóch nauczycieli (2 etaty) w roku szkolnym 2020/2021 (jednego do kształcenia w zawodzie technik ogrodnik oraz jednego do kształcenia w zawodzie technik weterynarii).

Nowo zatrudnieni nauczyciele posiadali kwalifikacje zgodne z wymaganiami dotyczącymi nauczania poszczególnych przedmiotów zawodowych.

¹¹ Dane zgodnie z bazą danych SIO na dzień 30 września 2020 r. Nie uwzględniono trzech osób: jednej osoby, która nie prowadzi zajęć dydaktycznych (dyrektor szkoły) oraz dwóch osób przebywających na urlopie macierzyńskim.

¹² Pięciu z 20 nauczycieli. Doboru dokonano z zastosowaniem interwału.

¹³ Analizy dokonano na podstawie arkusza organizacyjnego Zespołu Szkół na rok szkolny 2019/2020 obowiązującego od dnia 1 września 2019 r.

W latach szkolnych 2018/2019-2020/2021 z pracy w Zespole Szkół zrezygnowało czterech nauczycieli¹⁴, w tym:

- dwóch nauczycieli (0,55 etatu) w roku szkolnym 2018/2019 (jeden kształcący w zawodzie technik hodowca koni oraz jeden kształcący w zawodzie technik weterynarii);
- dwóch nauczycieli (1,20 etatu) w roku szkolnym 2019/2020 (jeden kształcący w zawodzie technik ogrodnik oraz jeden kształcący w zawodzie technik weterynarii).

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśniła, że: „(...) Potrzeba zatrudniania nowych nauczycieli wynikała z analizy potrzeb w związku z arkuszem organizacyjnym szkoły. Diagnoza potrzeb zatrudnienia jest oczywista w kontekście planowania pracy szkoły na poziomie organizacji – wykonywania projektu arkusza organizacyjnego i jego aneksów (...)”.

Ponadto, Dyrektor Zespołu wyjaśniła, że aktualnie liczba zatrudnionych nauczycieli kształcenia zawodowego oraz ich kwalifikacje są wystarczające.

W Zespole Szkół nie zrezygnowano z zajęć z powodu braków kadrowych.

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśniła m.in., że „(...) zajęcia odbywały się zgodnie z planem lekcji. Jeśli zdarzały się choroby nauczycieli, to ustalane były zastępstwa doraźne, co oznacza że zajęcia odbywały się. Jeśli było to możliwe, prowadzili je nauczyciele tego samego lub pokrewnego przedmiotu zawodowego albo nauczyciel przedmiotów ogólnokształcących. Jedynie w roku szkolnym 2019/2020 zdarzyła się sytuacja, kiedy wystąpiły dłuższe nieobecności trzech nauczycieli. Zorganizowano za nich stałe zastępstwo, co oznacza, że nie zrezygnowano z zajęć. Rezygnacja z pracy przez nauczycieli nie zwalnia szkoły z prowadzenia zajęć i organizacji podstawy programowej (...)”.

Według stanu na dzień 25 maja 2021 r. średnia wieku nauczycieli uczących w zawodach wyniosła 44 lata. Żaden z nauczycieli uczących w zawodach nie osiągnął w badanym okresie wieku emerytalnego.

(akta kontroli str. 655, 657-658, 675-681)

Liczba nauczycieli uczących przedmiotów zawodowych, którzy w okresie objętym kontrolą korzystali z różnych form kształcenia lub doskonalenia wyniosła: 16 w roku szkolnym 2018/2019¹⁵, 14 w roku szkolnym 2019/2020¹⁶ oraz ośmiu w roku szkolnym 2020/2021¹⁷. Zakres kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli uczących przedmiotów zawodowych był zgodny z potrzebami i kierunkami działania szkoły. Ukończone formy kształcenia i doskonalenia to m.in.:

- kursy florystyczne, powożenia oraz językowe,
- warsztaty dotyczące innowacyjnych metod prowadzenia produkcji roślinnej,

¹⁴ W roku szkolnym 2018/2019 z pracy odeszło dwóch nauczycieli (0,55 etatu), w tym: jeden kształcący w zawodzie technik hodowca koni oraz jeden kształcący w zawodzie technik weterynarii. W roku szkolnym 2019/2020 z pracy odeszło dwóch nauczycieli (1,20 etatu), w tym: jeden kształcący w zawodzie technik ogrodnik oraz jeden kształcący w zawodzie technik weterynarii.

¹⁵ Pięciu nauczycieli dyplomowanych, trzech mianowanych, sześciu kontraktowych oraz dwóch bez stopnia awansu.

¹⁶ Trzech nauczycieli dyplomowanych, dwóch mianowanych, siedmiu kontraktowych oraz dwóch bez stopnia awansu.

¹⁷ Jeden nauczyciel dyplomowany, dwóch mianowanych, dwóch kontraktowych, dwóch stażystów oraz jeden bez stopnia awansu.

- szkolenia w zakresie hodowli i kierunków użytkowania koni, oceny hodowlanej i użytkowania krów mlecznych oraz wartości użytkowej ziół,
- seminarium z zakresu wykorzystania zwierząt gospodarskich w agroturystyce,
- konferencje dotyczące nowości w chorobach wewnętrznych koni oraz nowych kierunków w chowie i hodowli pszczoły miodnej.

W Zespole Szkół nie opracowano regulacji wewnętrznych dotyczących kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli.

W latach szkolnych 2018/2019-2020/2021 łącznie czterech nauczycieli, tj. 21%¹⁸, nie uczestniczyło w żadnych formach kształcenia lub doskonalenia zawodowego.

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśniła, że sytuacja dotyczyła: dwóch nauczycielek, które pracowały w szkole tylko przez jeden rok szkolny i w niepełnym wymiarze godzin, nauczyciela, który przepracował tylko pół roku szkolnego oraz osoby o statusie emeryta, którą zatrudniono w Zespole Szkół z powodu trudnej sytuacji kadrowej w celu kształcenia w zawodzie technik ogrodnik. Ponadto, Dyrektor Zespołu wyjaśniła, że: „(...) Osoby te nie znalazły w sobie w tej sytuacji motywacji do doskonalenia zawodowego (...)”.

W Zespole Szkół, stosownie do § 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2019 r. w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe¹⁹ sporządzono harmonogram²⁰ uczestniczenia nauczycieli w szkoleniach branżowych realizowanych w trzyletnim cyklu, tj. w latach 2020-2022.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W powyższym harmonogramie uczestniczenia nauczycieli w szkoleniach branżowych na lata 2020-2022 nie uwzględniono dwóch nauczycieli uczących przedmiotów zawodowych. Dyrektor Zespołu wyjaśniła, że w harmonogramie, przez pomyłkę, nie uwzględniono dwóch nauczycieli – instruktorów nauki jazdy ciągnikiem.

Zdaniem NIK, nieuwzględnienie wszystkich nauczycieli kształcenia zawodowego w harmonogramie szkoleń branżowych oraz nieuczestniczenie nauczycieli w tych szkoleniach może skutkować m.in. brakiem aktualizowania wiedzy zawodowej i specjalistycznej np. w zakresie sprzętu technicznego, w tym maszyn, urządzeń i narzędzi.

(akta kontroli str. 682-686, 688-689, 691-692, 716-727)

Opis stanu
faktycznego

Łączne środki finansowe zaplanowane²¹ na kształcenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli w latach 2018-2021 wyniosły 95,0 tys. zł, w tym:

- w 2018 r. zaplanowano na ten cel 18,0 tys. zł, wydatkowano całość zaplanowanej kwoty;
- w 2019 r. zaplanowano 21,0 tys. zł, wydatkowano 20,0 tys. zł., co stanowiło 95,2% planu;
- w 2020 r. zaplanowano 28,0 tys. zł, wydatkowano 12,0 tys. zł, co stanowiło 42,9% planu;

¹⁸ Wartość uzyskana w wyniku wyczenia średniej liczby nauczycieli uczących w zawodach w latach szkolnych 2018/2019-2020/2021.

¹⁹ Dz. U. poz. 1653 – dalej: rozporządzenie w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli.

²⁰ Harmonogram sporządzono na dzień 24 stycznia 2020 r. Liczba zatrudnionych nauczycieli na dzień 30 września 2019 r. wyniosła 20.

²¹ W planach finansowych na lata 2018-2021 środki na kształcenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli zostały zaplanowane w rozdziale 80146 klasyfikacji budżetowej.

- w 2021 r. zaplanowano na ten cel 28,0 tys. zł, wydatkowano 4,0 tys. zł, co stanowiło 14,3% planu (według stanu na dzień 30 kwietnia 2021 r.).

Jako przyczynę niewykorzystania wszystkich środków w 2019 r. i w 2020 r. Dyrektor Zespołu Szkół podała, że od nauczycieli wpłynęło mniej wniosków dotyczących kształcenia i doskonalenia zawodowego, m.in. ze względu na pandemię COVID-19.

Środki niewykorzystane w latach 2019-2020 na kształcenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli zostały zwrócone na rachunek Starostwa Powiatowego w Piasecznie.

(akta kontroli str. 728-729)

W badanym okresie w Zespole Szkół prowadzono kształcenie zawodowe na podstawie szkolnych programów nauczania. Analiza tych programów dla zawodów: technik hodowca koni²², technik weterynarii²³, technik ogrodnik²⁴ oraz technik architektury krajobrazu²⁵, przyjętych do stosowania dla klas pierwszych w latach szkolnych 2018/2019-2020/2021, wykazała, że zostały one dopuszczone do użytku szkolnego zgodnie z trybem określonym w art. 22a ust. 3-7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty²⁶. Programy zostały opracowane przez zespoły nauczycieli przedmiotów zawodowych, pozytywnie zaopiniowane przez radę pedagogiczną, a następnie dopuszczone do użytku przez Dyrektora Zespołu Szkół.

(akta kontroli str. 733-783)

W przypadku zawodów nauczanych w Zespole, wymiar godzin określony w szkolnych programach oraz planach nauczania był zgodny z wymiarem godzin kształcenia zawodowego określonym w załączniku nr 5 rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania i wyniósł 1680 w przypadku każdego z zawodów, tj. technik hodowca koni²⁷, technik weterynarii²⁸, technik ogrodnik²⁹ oraz technik architektury krajobrazu³⁰.

W szkolnych programach i planach nauczania zachowany był także minimalny wymiar godzin koniecznych do osiągnięcia założonych efektów zajęć kształcenia zawodowego, określony w załącznikach nr 19 i 24 rozporządzenia w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach.

²² Dla oddziału ponadgimnazjalnego w roku szkolnym 2018/2019 (technikum 4-letnie) – 2/2017/314203; dla oddziału ponadgimnazjalnego w roku szkolnym 2019/2020 (technikum 4-letnie) – 2/2019/314203; dla oddziału ponadpodstawowego w roku szkolnym 2019/2020 (technikum 5-letnie) – 2-P/2019/314203; dla oddziału ponadpodstawowego w roku szkolnym 2020/2021 (technikum 5-letnie) – 2-P/2019/314203.

²³ Dla oddziału ponadgimnazjalnego w roku szkolnym 2018/2019 (technikum 4-letnie) – 4/2018/324002; dla oddziału ponadgimnazjalnego w roku szkolnym 2019/2020 (technikum 4-letnie) – 4/2019/324002; dla oddziału ponadpodstawowego w roku szkolnym 2019/2020 (technikum 5-letnie) – 4-P/2019/324002; dla oddziału ponadpodstawowego w roku szkolnym 2020/2021 (technikum 5-letnie) – 4-P/2019/324002.

²⁴ Dla oddziału ponadgimnazjalnego w roku szkolnym 2018/2019 (technikum 4-letnie) – 3/2018/314205; dla oddziału ponadgimnazjalnego w roku szkolnym 2019/2020 (technikum 4-letnie) – 3/2019/314205; dla oddziału ponadpodstawowego w roku szkolnym 2019/2020 (technikum 5-letnie) – 3-P/2019/314205; dla oddziału ponadpodstawowego w roku szkolnym 2020/2021 (technikum 5-letnie) – 3-P/2019/314205.

²⁵ Dla oddziału ponadgimnazjalnego w roku szkolnym 2018/2019 (technikum 4-letnie) – 1/2017/314202; dla oddziału ponadgimnazjalnego w roku szkolnym 2019/2020 (technikum 4-letnie) – 1/2019/314202; dla oddziału ponadpodstawowego w roku szkolnym 2019/2020 (technikum 5-letnie) – 1-P/2019/314202; dla oddziału ponadpodstawowego w roku szkolnym 2020/2021 (technikum 5-letnie) – 1-P/2019/314202.

²⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1327, ze zm. – dalej: ustawa o systemie oświaty.

²⁷ Łącznie 1680 godzin, w tym 960 godzin dla kwalifikacji ROL.06. *Organizacja chowu i hodowli koni* i 720 godzin dla kwalifikacji ROL.07. *Szkolenie i użytkowanie koni*.

²⁸ Łącznie 1680 godzin, w tym 930 godzin dla kwalifikacji ROL.11 *Prowadzenie chowu i inseminacji zwierząt* i 750 godzin dla kwalifikacji ROL.12. *Wykonywanie weterynaryjnych czynności pomocniczych*.

²⁹ Łącznie 1680 godzin, w tym 1.080 godzin dla kwalifikacji OGR.02. *Zakładanie i prowadzenie upraw ogrodnich* i 600 godzin dla kwalifikacji ROL.05. *Planowanie i organizacja prac ogrodnich*.

³⁰ Łącznie 1680 godzin, w tym 1.080 godzin dla kwalifikacji OGR.03 *Projektowanie, urządzenie i pielęgnacja roślinnych obiektów architektury krajobrazu* i 600 godzin dla kwalifikacji ROL.04. *Organizacja prac związanych z budową oraz konserwacją obiektów małej architektury krajobrazu*.

Wymiar godzin przeznaczonych na zajęcia praktyczne określony w szkolnych programach i planach nauczania spełniał minimalne wymagania określone w załączniku nr 5 rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania³¹ i dla poszczególnych zawodów przedstawiał się następująco:

- technik hodowca koni – 870 godzin, co stanowiło 51,8% godzin zaplanowanych na kształcenie zawodowe w cyklu nauczania;
- technik weterynarii – 870 godzin co stanowiło 51,8% godzin zaplanowanych na kształcenie zawodowe w cyklu nauczania;
- technik ogrodnik – 840 godzin, co stanowiło 50,0% godzin zaplanowanych na kształcenie zawodowe w cyklu nauczania;
- technik architektury krajobrazu – 900 godzin, co stanowiło 53,6% godzin zaplanowanych na kształcenie zawodowe w cyklu nauczania.

Analiza realizacji przedmiotów zawodowych w czterech oddziałach³² Zespołu Szkół w roku szkolnym 2019/2020 wykazała, że wymiar zajęć dydaktycznych z poszczególnych przedmiotów wykazany w dziennikach lekcyjnych – w przypadku zawodów: technik hodowca koni, technik architektury krajobrazu, oraz technik ogrodnik – był zgodny ze szkolnym planem nauczania. W przypadku zawodu technik weterynarii, w odniesieniu do dwóch przedmiotów, tj. rozród zwierząt³³ oraz zajęć praktycznych³⁴, stwierdzone różnice pomiędzy wymiarem zrealizowanych zajęć a wymiarem określonym w szkolnym planie nauczania były nieistotne i nie miały wpływu na realizację podstawy programowej.

(akta kontroli str.787-796, 801)

W badanym okresie liczebność oddziałów i grup na zajęciach w kształceniu zawodowym nie była uregulowana w dokumentach wewnętrznych Zespołu.

Dyrektor Zespołu wyjaśniła, m.in., że w praktyce rekrutację elektroniczną do szkół powiatowych koordynuje Wydział Edukacji i Rynku Pracy Starostwa Powiatowego w Piasecznie oraz, że corocznie z wydziałem ustalana jest liczba klas pierwszych w szkole i ich planowana liczebność.

W zakresie liczebności uczniów na zajęciach badaniem objęto rok szkolny 2019/2020, w którym naukę prowadzono na zajęciach z języka angielskiego zawodowego i na zajęciach praktycznych, w tym z jazdy konnej.

Stwierdzono, że liczebność uczniów w poszczególnych oddziałach klasowych wyniosła:

- w zawodzie technik hodowca koni: 57 osób w dwóch klasach pierwszych, 21 osób w klasie drugiej, 19 osób w klasie trzeciej, 20 osób w klasie czwartej³⁵. Liczebność uczniów na zajęciach w grupach wyniosła od 8 do 16 osób, przy

³¹ Zgodnie z tym załącznikiem, wymiar godzin przeznaczonych na zajęcia organizowane w formie zajęć praktycznych nie może być niższy niż 50% godzin przewidzianych na kształcenie zawodowe.

³² Oddział klasowy nr 1thk w zawodzie technik hodowca koni, oddział klasowy nr 2tw w zawodzie technik weterynarii, oddział klasowy nr 3tak w zawodzie technik architektury krajobrazu oraz oddział klasowy nr 4 to w zawodzie technik ogrodnik.

³³ Tygodniowy średnioroczny wymiar zajęć dydaktycznych określony w szkolnym planie nauczania wyniósł jedną godzinę w odniesieniu do 30 tygodni (tj. efektywna ilość tygodni w ciągu roku szkolnego) a zajęcia w ciągu całego roku szkolnego zrealizowano na poziomie 28 godzin.

³⁴ Tygodniowy średnioroczny wymiar zajęć dydaktycznych określony w szkolnym planie nauczania wyniósł sześć godzin w odniesieniu do 30 tygodni (tj. efektywna ilość tygodni w ciągu roku szkolnego), a zajęcia w ciągu całego roku szkolnego zrealizowano na poziomie 174 godzin.

³⁵ Liczba klas w roku szkolnym 2019/2020 wyniosła: dwie klasy pierwsze (28-osobowa i 29-osobowa), jedna klasa druga, jedna klasa trzecia, jedna klasa czwarta.

czym w przypadku nauki jazdy konnej zajęcia były prowadzone w trzech lub czterech grupach, gdzie liczba uczniów wyniosła od czterech do siedmiu osób;

- w zawodzie technik weterynarii: 60 osób w dwóch klasach pierwszych, 32 osoby w klasie drugiej, 20 osób w klasie trzeciej, 21 osób w klasie czwartej³⁶. Liczebność uczniów na zajęciach w grupach wyniosła od 10 do 18 osób;
- w zawodzie technik ogrodnik: 50 osób w dwóch klasach pierwszych, 20 osób w klasie drugiej, osiem w klasie czwartej³⁷. Liczebność uczniów na zajęciach w grupach wyniosła od dziewięciu do 15 osób;
- w zawodzie technik architektury krajobrazu: 62 osoby w dwóch klasach pierwszych, 23 osoby w klasie drugiej, 12 osób w klasie trzeciej, 12 osób w klasie czwartej³⁸. Liczebność uczniów na zajęciach w grupach wyniosła od pięciu do 16 osób.

W przypadku ww. zajęć, podziału na grupy dokonano zgodnie z § 7 rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania.

(akta kontroli str. 805-806, 811-814, 1150-1153)

Zajęcia praktyczne organizowane przez Zespół Szkół odbywały się na terenie szkolnym z wykorzystaniem własnej bazy dydaktycznej, w skład której wchodziły m.in. kryta ujeżdżalnia, stajnia, padok dla koni, plac do jazdy konnej, szklarnia, ogródek szkolny. Korzystano też z pracowni oraz warsztatów szkolnych wyposażonych w narzędzia i urządzenia do kształcenia w zawodach rolniczych, znajdujących się w budynkach Zespołu.

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśniła, że nie zawierano umów na realizację zajęć praktycznych z podmiotami zewnętrznymi oraz, że jako uzupełnienie kształcenia praktycznego odbywały się wycieczki zawodowe organizowane przez nauczycieli w miarę potrzeb i możliwości.

Z przeprowadzonego badania w zakresie organizacji zajęć praktycznych w roku szkolnym 2019/2020 wynika, że zrealizowany wymiar godzinowy zajęć praktycznych nie w każdym przypadku był zgodny ze szkolnym programem nauczania. Niższa niż wymagana realizacja liczby godzin zajęć praktycznych wystąpiła w kształceniu w zawodach:

1. technik hodowca koni

- w zakresie kwalifikacji ROL.06. *Organizacja chowu i hodowli koni* – zajęcia praktyczne dotyczące produkcji zwierzęcej zrealizowano w wymiarze 78 godzin, podczas gdy szkolny program nauczania przewidywał na ten cel 90 godzin³⁹;
- w zakresie kwalifikacji RL.19. *Organizowanie chowu i hodowli koni* – zajęcia praktyczne dotyczące produkcji zwierzęcej zrealizowano w wymiarze 45 godzin, podczas gdy szkolny program nauczania przewidywał na ten cel 60 godzin⁴⁰;

2. technik weterynarii

³⁶ Liczba klas w roku szkolnym 2019/2020 wyniosła: dwie klasy pierwsze (32-osobowa i 28-osobowa), jedna klasa druga, jedna klasa trzecia, jedna klasa czwarta.

³⁷ Liczba klas w roku szkolnym 2019/2020 w wyniosła: dwie klasy pierwsze (28-osobowa i 22-osobowa), jedna klasa druga, jedna klasa czwarta.

³⁸ Liczba klas w roku szkolnym 2019/2020 wyniosła: dwie klasy pierwsze (po 31 osób w każdej klasie), jedna klasa druga, jedna klasa trzecia, jedna klasa czwarta.

³⁹ Dotyczy klasy pierwszej H.

⁴⁰ Dotyczy klasy drugiej THK.

- w zakresie kwalifikacji RL.10. *Prowadzenie chowu i inseminacji zwierząt* – zajęcia praktyczne dotyczące chowu, hodowli i pielęgnacji zwierząt zrealizowano w wymiarze 52 godzin, podczas gdy szkolny program nauczania przewidywał na ten cel 60 godzin⁴¹;
- w zakresie kwalifikacji RL.11. *Wykonywanie czynności pomocniczych z zakresu usług weterynaryjnych oraz kontroli i nadzoru weterynaryjnego* – zajęcia praktyczne dotyczące higieny produktów spożywczych zrealizowano w wymiarze 114 godzin, podczas gdy szkolny program nauczania przewidywał na ten cel 120 godzin⁴²;

3. technik ogrodnik

- w zakresie kwalifikacji RL.05. *Zakładanie i prowadzenie upraw ogrodniczych* – zajęcia praktyczne dotyczące warzywnictwa zrealizowano w wymiarze 56 godzin, podczas gdy szkolny program nauczania przewidywał na ten cel 60 godzin⁴³.

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśniła, że „(...) W roku szkolnym 2019/2020 trudno było zrealizować zaplanowane godziny zajęć praktycznych ze względu na czasowe zawieszenie zajęć dydaktyczno-wychowawczych w okresie 12-25.03.2020 (pandemia COVID-19). Nie było także możliwości prawnych do zrealizowania praktyk zawodowych zaplanowanych na okres marzec-sierpień 2020 r. Ponadto był to rok wyjątkowo dużych zmian kadrowych wśród nauczycieli przedmiotów zawodowych. Pozyskanie nowego nauczyciela przedmiotów zawodowych w ciągu roku szkolnego jest bardzo trudne. W niektórych klasach skutkowało to niedoborem godzin dydaktycznych w stosunku do godzin wynikających z planu nauczania (...)”.

Ponadto, Dyrektor Zespołu wyjaśniła, że niższe wykonanie godzin zajęć praktycznych w roku szkolnym 2019/2020 nie będzie miało wpływu na realizację podstawy programowej w całym cyklu nauczania.

(akta kontroli str. 868-878, 882-888, 998, 1002)

Od marca 2020 r. do dnia zakończenia kontroli, Dyrektor Zespołu Szkół wydała: zarządzenie⁴⁴ w sprawie wprowadzenia zasad zdalnego nauczania w Zespole Szkół nr 3 w Piasecznie, w którym określono m.in. prawa i obowiązki uczniów oraz nauczycieli w czasie prowadzenia zdalnego nauczania oraz zarządzenie⁴⁵ w sprawie wprowadzenia procedur postępowania w czasie udzielania konsultacji uczniom w czasie epidemii koronawirusa COVID-19 w Zespole Szkół nr 3 w Piasecznie. W załączniku⁴⁶ do ww. zarządzenia określono procedury postępowania w czasie udzielania konsultacji uczniom w czasie epidemii COVID-19 oraz zasady korzystania z biblioteki, zasady obowiązujące ucznia oraz nauczyciela, a także procedurę na wypadek podejrzenia zakażenia COVID-19. Dyrektor wydała także dziewięć zarządzeń⁴⁷ w sprawie kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, w których

⁴¹ Dotyczy klasy drugiej.

⁴² Dotyczy klasy trzeciej.

⁴³ Dotyczy klasy drugiej.

⁴⁴ Zarządzenie Nr 8/2019/2020 obowiązujące od dnia 25 marca 2020 r.

⁴⁵ Zarządzenie Nr 10/2019/2020 obowiązujące od dnia 22 maja 2020 r.

⁴⁶ Nr 10/2019/2020.

⁴⁷ Zarządzenia: Nr 2/2020/2021 z dnia 24 października 2020 r., Nr 3/2020/2021 z dnia 6 listopada 2020 r., Nr 4/2020/2021 z dnia 26 listopada 2020 r., Nr 6/2020/2021 z dnia 14 stycznia 2021 r., Nr 10/2020/2021 z dnia 29 marca 2021 r., Nr 11/2020/2021 z dnia 9 kwietnia 2021 r., Nr 12/2020/2021 z dnia 16 kwietnia 2021 r., Nr 14/2020/2021 z dnia 23 kwietnia 2021 r., Nr 15/2020/2021 z dnia 10 maja 2021 r.

wprowadzono m.in. kształcenie teoretyczne i praktyczne za pomocą platformy Microsoft Teams. Ponadto, w wyżej wskazanych zarządzeniach określono m.in., że:

- zajęcia praktyczne w klasach programowo najwyższych technikum mogą odbywać się stacjonarnie w wymiarze nieprzekraczającym 10 godzin tygodniowo z zachowaniem reżimu sanitarnego; nauka jazdy ciągnikiem rolniczym może odbywać się w wymiarze nieprzekraczającym 10 godzin tygodniowo dla ucznia, z zachowaniem reżimu sanitarnego; praktyka zawodowa dla uczniów klasy drugiej w zawodzie technik weterynarii odbywać się będzie w formie hybrydowej – 10 godzin tygodniowo u pracodawcy oraz 21 godzin w formie zdalnego projektu edukacyjnego (zarządzenie Nr 6/2020/2021 z dnia 14 stycznia 2021 r.);
- uczniowie przystępujący w najbliższej sesji do egzaminu zawodowego będą uczestniczyć stacjonarnie w praktykach zawodowych w formie hybrydowej – w wymiarze nieprzekraczającym 16 godzin tygodniowo u pracodawcy oraz 21 godzin tygodniowo w formie zdalnego projektu edukacyjnego; nauka jazdy ciągnikiem dla uczniów technikum może odbywać się z zachowaniem reżimu sanitarnego (zarządzenie Nr 12/2020/2021 z dnia 16 kwietnia 2021 r.);
- praktyki zawodowe będą prowadzone u pracodawców stacjonarnie, w pełnym wymiarze godzin o ile w podmiotach tych nie występują zdarzenia, które ze względu na aktualną sytuację epidemiologiczną mogą zagrozić zdrowiu uczniów (Nr 14/2020/2021 z dnia 23 kwietnia 2021 r.);
- praktyki zawodowe u pracodawców prowadzone będą stacjonarnie, od dnia 10 maja do 28 maja 2021 r. w pełnym wymiarze godzin o ile w podmiotach tych nie występują zdarzenia, które ze względu na aktualną sytuację epidemiologiczną mogą zagrozić zdrowiu uczniów (zarządzenie Nr 15/2020/2021 z dnia 10 maja 2021 r.).

W zakresie organizacji kształcenia w warunkach pandemii COVID-19, Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśniła, że zajęcia były organizowane w formie zdalnej z wykorzystaniem metod i technik nauczania na odległość, a nauczyciele, jeżeli zgłaszali taką potrzebę, zostali wyposażeni w komputery wraz z odpowiednim oprogramowaniem.

(akta kontroli str. 889, 891-892, 894-910)

OCENA CZĄSTKOWA

W Zespole Szkół zapewniono odpowiednią do potrzeb kadre w kształceniu w zawodach rolniczych. Programy nauczania w poszczególnych zawodach zostały opracowane i dopuszczone do stosowania zgodnie z trybem określonym w ustawie o systemie oświaty. Wymiar godzin koniecznych do osiągnięcia efektów kształcenia w poszczególnych zawodach przewidziany w szkolnych programach i planach nauczania był zgodny z wymiarem godzin kształcenia zawodowego określonym w rozporządzeniu w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół. W szkolnych planach nauczania zostały ujęte wszystkie przedmioty kształcenia przewidziane w programach nauczania poszczególnych zawodów. Zajęcia praktyczne prowadzono we własnym zakresie, z wykorzystaniem szkolnej bazy dydaktycznej. Kształcenie uczniów w ramach zajęć praktycznych odbywało się w grupach o odpowiedniej liczebności. Niezrealizowanie zaplanowanego wymiaru godzin zajęć praktycznych w kształceniu w zawodach technik hodowca koni, technik weterynarii i technik ogrodnik w roku szkolnym 2019/2020 związane było z ograniczeniem zajęć w związku z pandemią COVID-19, a także zmianami kadrowymi wśród nauczycieli przedmiotów zawodowych. W związku z wybuchem pandemii COVID-19 Dyrektor Zespołu wydała zarządzenia dotyczące wprowadzenia zasad zdalnego nauczania

oraz procedur postępowania w czasie udzielania uczniom konsultacji, a także nauczania z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Nieprawidłowe było nieuwzględnienie wszystkich zatrudnionych nauczycieli w harmonogramie szkoleń branżowych, sporządzonym na lata 2020-2022 stosownie do § 8 rozporządzenia w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli.

OBSZAR

2. Zapewnienie przez szkoły odpowiedniej infrastruktury do kształcenia i przygotowania w zawodach rolniczych

Opis stanu faktycznego

W badanym okresie w Zespole Szkół przeprowadzono siedem kontroli⁴⁸ dotyczących zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, stosownie do postanowień § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁴⁹.

Kontrole przeprowadzili pracownicy Zespołu Szkół, tj. dyrektor lub wicedyrektor, specjalista ds. kadr oraz specjalista ds. bhp.

Z każdej przeprowadzonej kontroli sporządzono protokół.

W wyniku przeprowadzonych kontroli sformułowano zalecenia dotyczące m.in. konieczności: zabezpieczenia ostrych krawędzi zabudowy instalacji centralnego ogrzewania w korytarzach budynku szkolnego, wykonania zadaszków nad drzwiami wejściowymi do budynku szkolnego, naprawienia zamków do szafek z hydrantami i gaśnicami, oznakowania schodów antypoślizgowymi taśmami ostrzegawczymi, umieszczenia w pobliżu głównego wejścia do budynku szkolnego informacji o numerze telefonu do właściwej miejscowo powiatowej stacji sanitarno-epidemiologicznej, oddziału zakaźnego szpitala oraz służb medycznych.

Wszystkie zalecenia zostały wykonane.

W przypadku jednej z ww. kontroli, tj. przeprowadzonej 21 lutego 2020 r., protokół nie został przekazany organowi prowadzącemu, pomimo obowiązku wynikającego z § 3 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bhp w szkołach.

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśniła, że przyczyną było zapomnienie spowodowane początkową fazą pandemii COVID-19.

Protokół z tej kontroli dostarczono organowi prowadzącemu w toku kontroli NIK, tj. 24 czerwca 2021 r.

(akta kontroli str. 655, 658-659, 689-692, 938-973, 978-997)

W dniu 31 maja 2021 r. dokonano oględzin⁵⁰ terenu oraz pomieszczeń szkolnych, z których korzystali uczniowie Zespołu Szkół, w zakresie zgodności z przepisami rozporządzenia w sprawie bhp w szkołach. W wyniku oględzin stwierdzono, że:

- teren Zespołu Szkół był ogrodzony (zgodnie z § 7 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bhp w szkołach);
- na terenie Zespołu Szkół zapewniono oświetlenie oraz równą nawierzchnię dróg, przejść i chodników (§ 7 ust. 2);
- otwory kanalizacyjne, studzienki i inne zagłębienia na terenie Zespołu Szkół były właściwie i trwale zabezpieczone (§ 7 ust. 3);

⁴⁸ Jedna kontrola została przeprowadzona w 2018 r. oraz po dwie kontrole w: 2019 r., 2020 r. i 2021 r.

⁴⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1604 – dalej: rozporządzenie w sprawie bhp w szkołach.

⁵⁰ Oględziny przeprowadzono na podstawie art. 39 ustawy o NIK.

- w budynku Zespołu Szkół w widocznym miejscu zapewniającym łatwy dostęp umieszczono plan ewakuacji, a drogi ewakuacyjne oznaczono na nim w sposób wyraźny i trwałe (§ 5);
- przy maszynach i urządzeniach technicznych lub w ich pobliżu wywieszono w widocznym miejscu instrukcje bezpiecznej obsługi (§ 25);
- w pracowniach, warsztatach, laboratoriach wywieszono w widocznym i łatwo dostępnym miejscu regulamin określający zasady bhp (§ 26);
- w pomieszczeniach sanitarnohigienicznych znajdowała się bieżąca ciepła woda, bieżąca zimna woda oraz środki higieniczne (§ 8 ust. 1);
- pomieszczenia sanitarnohigieniczne były czyste, a urządzenia w nich sprawne (§ 8 ust. 2);
- urządzenia sanitarne były dostosowane do liczby i potrzeb uczniów (§ 9 ust. 2).

W toku oględzin stwierdzono również, że na schodach wejściowych głównych do budynku szkolnego były ubytki płytek ceramicznych wyrównane zaprawą betonową. W sprawie ubytku płytek ceramicznych na schodach, Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśniła: *"(...) poinformowałam organ prowadzący o przedmiotowym fakcie składając protokół z kontroli zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki. Ostatni taki protokół wpłynął do organu prowadzącego 18 maja 2021 r. Schody spełniają kryterium bezpieczeństwa. Faktycznie brakuje dwóch płytek, ale powierzchnia schodów jest równa. Usterka nie stanowi zagrożenia dla użytkowników tylko jest defektem estetycznym. Nie dysponuję wiedzą czy ze strony Starosty Powiatu Piaseczyńskiego zostały podjęte działania w powyższym zakresie."*

(akta kontroli str. 974-977)

Głównymi składnikami bazy dydaktycznej wykorzystywanej przez Zespół Szkół w kształceniu w zawodach rolniczych, według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r., były:

- grunty, na które składały się m.in. padok dla koni, ogródek szkolny, plac nauki jazdy;
- obiekty budowlane, w tym budynek szkolny, stajnie, ujeżdżalnia koni, szklarnie, warsztaty, wiata, garaż blaszany;
- środki transportu, w tym ciągniki (zakupione w latach 1995-2020), przyczepy (zakupione w latach 2001-2014), naczepa asenizacyjna (z 1984 r.), powozy konne (z 2005 r.);
- maszyny, urządzenia i narzędzia, w tym kosiarki (zakupione w latach 1998-2005), ładowacz cyklop (z 1984 r.), siewnik precyzyjny (z 2005 r.), kultywator (z 2005 r.), glebogryzarka (z 2005 r.), sadzarka (z 2005 r.), opryskiwacz (z 2005 r.), równiarka (z 2015 r.), roztrzaskacz obornika (z 2001 r.), spychacz czołowy (z 2006 r.);
- inwentarz żywy: konie (zakupione w latach 2001-2020);
- inne składniki szkolnej bazy dydaktycznej, w tym wyposażenie pracowni (zakupione w latach 2005-2020).

Wartość ww. składników bazy dydaktycznej (z pominięciem gruntów i obiektów budowlanych), według cen zakupu, wyniosła około 840,1 tys. zł.

Środki transportu, maszyny, urządzenia oraz narzędzia wykorzystywane do kształcenia w zawodach rolniczych były sprawne i w należyłym stanie technicznym. Baza dydaktyczna będąca w posiadaniu Zespołu była w pełni dostępna dla uczniów kształcących się w zawodach rolniczych.

(akta kontroli str. 1081-1084)

W sprawie wykorzystania szkolnej bazy dydaktycznej po wybuchu pandemii COVID-19, Dyrektor Zespołu wyjaśniła, m.in. że „(...) Od marca 2020 do kwietnia 2021 r. nauczyciele mieli ograniczone możliwości korzystania ze szkolnej bazy praktycznej nauki zawodu i korzystali z niej sporadycznie. Wyjątkiem były zajęcia praktyczne z nauki jazdy ciągnikiem, które odbywały się w reżimie sanitarnym od października do kwietnia, z krótkim okresem zawieszenia – wynikającym z zaleceń MENiN. W styczniu 2021 korzystając z poluzowania ograniczeń MENiN, zorganizowano stacjonarne zajęcia praktyczne dla dwóch klas maturalnych – technika weterynarii i technika hodowcy koni. Było to podyktowane charakterem egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie – tzw. formułą W – „wykonanie”. Dlatego też uczniowie powtarzali czynności praktyczne pod okiem nauczycieli z wykorzystaniem szkolnej bazy praktycznej nauki zawodu (...)”.

(akta kontroli str. 889-891)

Liczba pomieszczeń dydaktycznych (sal) wykorzystywanych w Zespole Szkół do kształcenia zawodowego wyniosła 11. Ponadto, do kształcenia zawodowego wykorzystywane były takie pomieszczenia jak: stajnia murowana, stajnia drewniana, kryta ujeżdżalnia i siodlarnia z funkcją szorowni, szklarnia parapetowa oraz szklarnia gruntowa.

Liczba pomieszczeń, w których zlokalizowano pracownie do kształcenia w zawodach rolniczych była – zdaniem Dyrektora Zespołu Szkół – wystarczająca.

(akta kontroli str. 998-1002)

W dniu 31 maja 2021 r. dokonano oględzin⁵¹ pomieszczeń dydaktycznych Zespołu Szkół oraz ich wyposażenia, w zakresie zgodności z przepisami rozporządzenia w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach.

W wyniku oględzin stwierdzono, że w Zespole Szkół zapewniono pomieszczenia do kształcenia w zawodach:

- technik ogrodnik, tj. pracownię sadowniczą, pracownię roślin warzywnych, pracownię roślin ozdobnych, pracownię sprzętu ogrodniczego, pracownię ogrodniczą, pracownię roślin sadowniczych, pracownię roślin warzywnych, pracownię roślin ozdobnych, pracownię planowania produkcji;
- technik architektury krajobrazu, tj. pracownię urządzania i pielęgnacji terenów zieleni, pracownię rysunku technicznego, pracownię projektowania architektury krajobrazu;
- technik hodowca koni, tj. pracownię produkcji rolniczej, pracownię chowu i hodowli zwierząt, pracownię szkolenia i użytkowania koni;
- technik weterynarii, tj. pracownię anatomiczną, pracownię prosektorium, pracownię zootechniczną, pracownię rozrodu i inseminacji, pracownię zabiegową, pracownię kontroli i nadzoru, laboratorium diagnostyczne.

⁵¹ Oględziny przeprowadzono na podstawie art. 39 ustawy o NIK.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W toku ww. oględzin stwierdzono, że:

- w pracowni ogrodniczej, wykorzystywanej w kształceniu w zawodzie technik ogrodnik, brak było przyrządu do wyznaczania dojrzałości zbiorczej, sortowania i kalibracji owoców i warzyw – tj. wyposażenia niezbędnego do realizacji kształcenia w kwalifikacji OGR.02. *Zakładanie i prowadzenie upraw ogrodniczych*, określonego w załączniku nr 19 *Podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego przyporządkowanych do branży ogrodniczej (OGR)* rozporządzenia w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach;
- w pracowni chowu i hodowli zwierząt, wykorzystywanej w kształceniu w zawodzie technik hodowca koni, brak było: cyrkla zoometrycznego, kolczykownicy oraz wiadra do odpajania cieląt – tj. wyposażenia niezbędnego do realizacji kształcenia w kwalifikacji ROL.06. *Organizacja chowu i hodowli koni*, określonego w załączniku nr 24 *Podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego przyporządkowanych do branży rolno-hodowlanej (ROL)* rozporządzenia w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach;
- w pracowniach: zootechnicznej, rozrodu i inseminacji, zabiegowej oraz w laboratorium diagnostycznym, wykorzystywanych w kształceniu w zawodzie technik weterynarii, brak było: wiadra do pojenia cieląt, kredek do znakowania zwierząt, poskromu mechanicznego lub hydraulicznego, poskromu laskowego dla bydła, klamry na ścięgno Achillesa, poskromu skręcanego obustronnego dla bydła, kół nosowych i zaciskaczy, drażka do prowadzenia buhaja, pętli ryjowej dla świń, poskramiacza dla świń z prowadnicą, chwytaka na koty, chwytaka dla psów, rękawic ochronnych do chwytania i trzymania psów i kotów, torby iniekcyjnej dla psów i kotów, podbieraka do łapania psów i kotów, siatki do łapania zwierząt na drażku i zarzucania, kołnierza dla psów, stojaka do kastracji prosiąt, zestawu inseminacyjnego dla bydła, sprzętu i narzędzi do diagnozowania ciąży, urządzenia do sterylizacji, ultrasonografu, elektrokardiografu, analizatora hematologicznego, analizatora biochemicznego – tj. wyposażenia niezbędnego do realizacji kształcenia w kwalifikacji ROL.11. *Prowadzenie chowu i inseminacji zwierząt* oraz w kwalifikacji ROL.12. *Wykonywanie weterynaryjnych czynności pomocniczych*, określonego w załączniku nr 24 *Podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego przyporządkowanych do branży rolno-hodowlanej (ROL)* rozporządzenia w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach.

Dyrektor Zespołu potwierdziła, że liczba sprzętu dydaktycznego nie jest w pełni wystarczająca do kształcenia zawodowego w kontekście wynikającym z podstawy programowej w poszczególnych zawodach. Wyjaśniła też, że braki ilościowe składników bazy dydaktycznej spowodowane były niewystarczającymi środkami finansowymi przyznawanymi Zespołowi przez organ prowadzący w planach finansowych na dany rok. Stwierdziła, że część brakującego wyposażenia pracowni zostanie zakupiona ze środków przewidzianych w planie finansowym Zespołu na 2021 rok oraz ze środków przyznanych na realizację projektu „Atrakcyjni na rynku pracy” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Poinformowała również, że niedobory w środkach dydaktycznych uzupełniane są m.in. poprzez filmy instruktarzowe przedstawiające działanie danego sprzętu, a także poprzez wycieczki do obiektów Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie dysponującej odpowiednią bazą w kształceniu w zakresie rolnictwa. Starosta Piaseczyński pismem z dnia 18 czerwca 2021 r. poinformował⁵² m.in., że „(...) Powiat Piaseczyński we współpracy z dyrektorem Szkoły podejmuje działania zapewniające jak najlepsze wyposażenie

⁵² Informacja pozyskana w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f) ustawy o NIK.

szkoły, biorąc pod uwagę możliwości finansowe. (...). Na chwilę obecną w porozumieniu z dyrektorem Szkoły zrezygnowaliśmy z zakupu sprzętu, który byłby wykorzystywany sporadycznie, a jego działanie i funkcje można zaprezentować w inny sposób. (...). Baza dydaktyczna Szkoły będzie sukcesywnie uzupełniana (...) w zależności od sytuacji finansowej Powiatu.”

(akta kontroli str. 1003-1010, 1094-1097)

Opis stanu
faktycznego

W latach 2018-2020 wydatki⁵³ Zespołu Szkół związane z zakupem środków dydaktycznych do kształcenia w zawodach rolniczych⁵⁴ wyniosły łącznie 122,8 tys. zł, z tego 25,6 tys. zł w 2018 r., 47,2 tys. zł w 2019 r. i prawie 50,0 tys. zł w 2020 r.

W 2018 r. i w 2019 r. kwoty środków na zakup pomocy dydaktycznych określone w planach finansowych zatwierdzonych przez organ prowadzący były zgodne z kwotami wnioskowanymi przez Dyrektora Zespołu Szkół, w 2020 r. Dyrektor Zespołu szacowała potrzeby w tym zakresie na kwotę 118,7 tys. zł, tj. wyższą o 68,7 tys. zł niż ustalona w planie finansowym.

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśniła, że powodem zmniejszenia kwoty planowanych wydatków związanych z zakupem pomocy dydaktycznych w 2020 r. było niewyrażenie zgody przez Zarząd Powiatu Piaseczyńskiego na wnioskowaną przez Dyrektora Zespołu kwotę 118,7 tys. zł. Podała też, że w związku ze zmniejszeniem kwoty planowanych wydatków na pomoce dydaktyczne „zrezygnowaliśmy z zakupu części sprzętu komputerowego (...)” oraz „zakupiliśmy (...) konie trochę starsze i bardziej wysłużone.”

Z otrzymanych środków na zakup pomocy dydaktycznych w latach 2018-2020 Zespół Szkół zakupił m.in. konie, sprzęt komputerowy, drukarki, projektory z ekranami, tablice szkolne i ogłoszeniowe, mikroskopy, wagę platformową oraz stetoskopy. Zakupy wynikały z potrzeb zgłaszanych przez nauczycieli przedmiotów zawodowych dotyczących wyposażenia oraz sprzętu niezbędnego do realizacji podstawy programowej. Potrzeby Zespołu Szkół dotyczące wyposażenia szkolnej bazy dydaktycznej miały odzwierciedlenie w projektach planów finansowych składanych corocznie do organu prowadzącego.

(akta kontroli str. 360, 426, 492, 1081-1084, 1100-1102)

Szczegółowym badaniem objęto wydatki w łącznej kwocie 87,9 tys. zł, z tego w kwocie 22,8 tys. zł zrealizowane w 2018 r., w kwocie 41,0 tys. zł zrealizowane w 2019 r. i w kwocie 24,1 tys. zł zrealizowane w 2020 r. Badane wydatki zostały poniesione:

- w 2018 r. na zakup konia (20 tys. zł), sprzętu komputerowego (1,8 tys. zł) i książek (1,0 tys. zł);
- w 2019 r. na zakup sprzętu komputerowego, monitora, drukarki, projektora, ekranu projekcyjnego (35,7 tys. zł) oraz mikroskopów (5,3 tys. zł);
- w 2020 r. na zakup koni (21,5 tys. zł) oraz wagi platformowej (2,6 tys. zł).

W wyniku badania stwierdzono, że wydatki zostały rzetelnie skalkulowane, dokonane terminowo i do wysokości kwot ujętych w planach finansowych zatwierdzonych przez organ prowadzący, a także prawidłowo zaewidencjonowane w księgach rachunkowych, tj. zgodnie z zasadami określonymi w art. 44 ustawy

⁵³ Zgodnie z dokumentami pn. „Analiza dochodów i wydatków budżetowych i pozabudżetowych”, przekazywanymi corocznie organowi prowadzącemu.

⁵⁴ Według klasyfikacji budżetowej: w dziale 801 – Oświata i wychowanie, rozdziale 80115 – Technika, § 4240 – Zakup środków dydaktycznych i książek.

z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵⁵. Zakupione pomoce dydaktyczne były wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem oraz w planowanym zakresie.

W planie finansowym Zespołu Szkół na 2021 r. na zakup pomocy dydaktycznych zostały przyznane środki finansowe w kwocie 25 tys. zł, natomiast potrzeby w tym zakresie szacowane przez Dyrektora Zespołu wyniosły 119,8 tys. zł.

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśniła m.in., że w związku ze znacznym zmniejszeniem planów finansowych na zakupy w 2021 r. Zespół będzie zmuszony zrezygnować z zakupu większości planowanych pomocy naukowych, dotyczy to kosztownego sprzętu takiego jak: ultrasonograf, aparatura do sterylizacji, mikrociągnik.

Do dnia 26 maja 2021 r. nie realizowano jeszcze wydatków na zakup pomocy dydaktycznych ze środków określonych w planie finansowym na ten rok.

W latach 2018-2021 Zespół Szkół nie dokonywał wydatków majątkowych związanych z zakupem sprzętu wzbogacającego bazę dydaktyczną.

(akta kontroli str. 322, 1044-1073, 1102, 1198)

W badanym okresie, poza środkami finansowymi ujętymi w planach finansowych, Zespół Szkół korzystał ze środków przyznanych w związku z realizacją projektu „Atrakcyjni na rynku pracy” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Na dofinansowanie projektu realizowanego przez Zespół zaplanowane zostały środki finansowe w łącznej kwocie 990,3 tys. zł, w tym środki Unii Europejskiej – 880,3 tys. zł i środki budżetu państwa – 110,0 tys. zł. W ramach realizacji tego projektu⁵⁶, na wyposażenie pracowni Zespołu Szkół wykorzystano środki finansowe w kwocie 144,4 tys. zł. Zakupiono m.in. aparat do badania hematologicznego, analizator biochemiczny, stół sekcyjny weterynaryjny, lampę bezcieniową, autoklaw, tj. pomoce dydaktyczne stanowiące wyposażenie pracowni wykorzystywanych w kształceniu w zawodzie technik weterynarii.

(akta kontroli str. 1031-1038, 1107-1108)

OCENA CZĄSTKOWA

Zapewniono bezpieczne i higieniczne warunki pobytu uczniów kształcących się w zawodach rolniczych w obiektach i na terenie Zespołu Szkół. Do kształcenia zawodowego zostały zapewnione odpowiednie pomieszczenia w postaci m.in. pracowni, laboratoriów oraz warsztatów szkolnych. Zagwarantowane zostały też odpowiednie tereny i obiekty do prowadzenia zajęć praktycznych. Sprzęt i urządzenia wykorzystywane do tych zajęć były sprawne, w należyłym stanie technicznym i w pełni wykorzystywane przez uczniów kształcących się w zawodach rolniczych. Właściwie identyfikowano potrzeby w zakresie wyposażenia szkolnej bazy dydaktycznej.

Wyposażenie pracowni w pomoce dydaktyczne wykorzystywane w kształceniu w zawodzie technik ogrodnik było niewystarczające w stosunku do wymaganego w załączniku nr 19 rozporządzenia w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach, a w przypadku kształcenia w zawodach technik hodowca koni oraz technik weterynarii – niewystarczające w stosunku do wymaganego w załączniku nr 24 tego rozporządzenia, i spowodowane niedostatecznymi środkami finansowymi na funkcjonowanie Zespołu otrzymywanymi corocznie od organu prowadzącego.

⁵⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 305.

⁵⁶ Według stanu na dzień 15 czerwca 2021 r.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Podjęcie działań mających na celu wyposażenie pracowni dydaktycznych wykorzystywanych w kształceniu w zawodach technik ogrodnik, technik hodowca koni oraz technik weterynarii, zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach.
2. Uwzględnianie wszystkich nauczycieli uczących przedmiotów zawodowych w harmonogramach szkoleń branżowych, ustalanych w cyklach trzyletnich zgodnie z wymogiem wynikającym z przepisów rozporządzenia w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61 b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 09 lipca 2021 r.

Grzegorz Brzostek
doradca ekonomiczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Rolnictwa
i Rozwoju Wsi
p.o. Dyrektor
Marek Adamiak

.....
podpis

Joanna Rogulska
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

